

Wijziging van het Wetboek van Koophandel en de Faillissementswet in verband met het tot stand brengen van een gemeenschappelijke Benelux-regeling betreffende de agentuurovereenkomst

VOORLOPIG VERSLAG

Nr. 5

De vaste Commissie voor Justitie, belast met de voorbereiding van de openbare behandeling van dit wetsontwerp, heeft de eer daaromtrent als volgt te rapporteren.

Algemeen

Het had de commissie verheugd, dat het mogelijk was gebleken om in Benelux-verband te komen tot een gemeenschappelijke regeling van de agentuurovereenkomst. Het had hen slechts verbaasd, dat het na de totstandkoming van de Modelwet nog zo lang had moeten duren, voordat het onderhavige wetsontwerp kon worden ingediend. Uit de gang van zaken in België blijkt overigens, dat ook daar niet alles even vlot verloopt. Kan de Minister aangeven, wat er de oorzaak van is, dat het daar in februari 1969 ingediende ontwerp nog niet is afgehandeld? Heeft de Kamer van Volksvertegenwoordiging bezwaren tegen de wet als geheel of tegen onderdelen, en zo ja, tegen welke?

Hoewel de commissie overtuigd is van het belang van een regeling, die voor ons land zoveel mogelijk parallel loopt met die in de andere Benelux-landen, met name gezien het in aanzienlijke mate internationale karakter van de Nederlandse handelsagentuur, meende zij toch dat met invoering van de nieuwe regeling in ons land niet behoeft te worden gewacht tot ook de andere Benelux-landen zover zijn. Met name op het gebied van de in artikel 74o geregelde goodwillvergoeding loopt ons recht zover achter bij dat van andere West-europese landen, dat spoedige realisatie van de uitgangspunten van de Modelwet op dit gebied de voorkeur moet hebben boven de zekerheid, dat de regeling van de agentuurovereenkomst in de drie Benelux-landen in alle onderdelen zoveel mogelijk gelijk loopt.

Juist dat in sterke mate internationaal georiënteerd zijn van de Nederlandse handelsagenten legt sterke beperkingen op aan de mogelijkheid om in het ontwerp wijzigingen aan te brengen, aangenomen tenminste dat ook België en Luxemburg de Modelwet vrijwel ongewijzigd in hun rechtsstelsel opnemen. Mocht dat niet het geval zijn, dan zal van de uniformiteit toch niet veel terecht kunnen komen en staat aan het aanbrengen van wenselijk geachte wijzigingen niets in de weg. Juist met het oog hierop was de commissie geïnteresseerd in het parlementaire lot van de Modelwet in de partnerlanden.

De belangrijkste verbetering, die het ontwerp brengt, is te vinden in artikel 74o. De commissie juichte het zeer toe, dat aan de onbevredigende toestand, dat de door de handelsagent aan de onderneming van de principaal toegebrachte goodwill bij het eindigen van de overeenkomst – behoudens afwijkend beding – alleen aan de principaal toevalt, een einde wordt gemaakt. In wezen is toch de door de agent aan het bedrijf van de principaal aangebrachte meerwaarde een stuk gemeenschappelijk eigendom van de principaal en van de agent en ligt het voor de hand, dat de vermogenswaarde daarvan niet door de een wordt toegeëigend zonder de ander schadeloos te stellen.

Juist omdat dit geen nieuwe situatie is, maar deze steeds heeft bestaan – alleen de wettelijke erkenning daarvan vindt rijkelijk laat plaats – had de commissie zich verbaasd over de voorgestelde overgangsregeling. Het gevaar, dat principalen

geneigd zouden zijn bestaande relaties te verbreken, als de bij de invoering van de wet in wezen bestaande rechten zouden worden erkend en gehonoreerd, telde zij minder zwaar dan het feit, dat vermogensaanspraken, die inderdaad juridisch niet, maar zakelijk en moreel wel bestonden en bestaan, niet worden gehonoreerd. Natuurlijk zijn afwijkende bedingen mogelijk, maar gegeven de voorgestelde bepaling en de economische positie van de handelsagent zullen die, als het voorstel wet wordt, nauwelijks te realiseren zijn. De commissie had dan ook een sterke voorkeur voor schrapping van het tweede lid van artikel III. Zou de Minister daar onoverkomelijke bezwaren tegen hebben? De berekening van de vergoeding is in artikel 74o al gerelateerd aan een drietal factoren: 1. de „ontwikkeling” van de klantenkring; 2. de „aanmerkelijk hogere” waarde; 3. de „passende” vergoeding. Is het nu wel hanteerbaar om daar nog een breuk bij te voegen van de ontwikkeling, die vóór en die na het invoeren van deze bepaling heeft plaats gehad? Het maximum van één jaar, als bedoeld in het tweede lid van artikel 74o waakt bovendien tegen onverhoeds hoge vergoedingen.

Artikelen

Artikel 74b. Vele en verschillende andere leden vroegen zich in eerste instantie af of het woord „commissieloon” wel een juiste benaming is, welke adequaat is aan de tot nu toe gebruikelijke benaming „provisie”. In de modelwet echter bleek uitvoerig aandacht besteed te zijn aan de problemen van terminologie. Hetgeen op blz. 13 van het wetsontwerp, linkerkolom midden, over de uitdrukking „commissieloon” wordt gezegd kon uiteindelijk hun instemming hebben. Het advies van prof. Van Dievoet hadden zij kunnen volgen.

Naar de mening van verscheidene leden doet het woord „commissieloon” eerder denken aan de beloning van de commissienair dan aan die van de handelsagent. Is er ernstig bezwaar tegen de in Nederland gebruikelijke benaming „provisie” aan te houden?

Artikel 74d. Kan in de eerste alinea niet beter gesproken worden van „tijdens de duur der agentuurovereenkomst”, zulks in verband met de terminologie van artikel 74?

Kan in navolging van artikel 74b niet beter gesproken worden van „een derde” dan van „een klant”?

Artikel 74e. In de commissie zou men willen pleiten voor toevoeging van het woord „schriftelijk” tussen de woorden „termijn ... mededeelt”, in de achtste zin. Uit bewijsrechtelijk oogpunt geeft zulks voor de handelsagent meer rechtszekerheid. Voorts was men van mening, dat een beding dat het recht op het commissieloon afhankelijk doet zijn van de uitvoering van de overeenkomst, bij schriftelijk overeenkomst dient te worden aangegaan. Wanneer immers de overeenkomst met de derde is tot stand gekomen heeft de handelsagent zijn werk verricht. De uitvoering van de overeenkomst is een zaak des principaals. Wanneer men dan toch het uitbetalen van commissieloon afhankelijk wil stellen van de datum van uitvoering, dan tast zulks de grondregel aan, namelijk dat het werk betaald moet worden. Het verdient dan ook aanbeveling dat de handelsagent zich zulks bewust is wanneer hij de overeenkomst aangaat en voor zijn bescherming zou het voorschift dat zulk een beding schriftelijk moet worden aangegaan van groot belang zijn.

Artikel 74f. In dit artikel wordt naast het woord „commissieloon”, het woord „het loon” gebruikt. Het is duidelijk, dat met „het loon” het „commissieloon” bedoeld wordt. Om hier geen verschil van uitleg te krijgen verdient het wellicht aanbeveling in de vijfde regel te spreken van „dit loon” i.p.v. „het loon”.

In de tweede alinea van dit artikel staat in de derde regel: „hij kan zich op zijn kosten doen bijstaan enz.” Het woordje „zijn” kan zowel taalkundig terugslaan op de handelsagent als op de principaal. Blijkens de toelichting is het de bedoeling dat de handelsagent zich op eigen kosten kan doen bijstaan. Verdient het dan ook geen aanbeveling de woor-

den „op zijn kosten” te wijzigen in „op eigen kosten”? In de vierde regel tenslotte van het 2e lid van dit artikel moet blijkens de tekst van de modelwet het woordje „om” gelezen worden als „of”.

Artikel 74h. Het woord „geringe” in de vijfde regel moet blijkens de modelwet gelezen worden als „geringere”. In het 2e lid van dit artikel staat vermeld dat rekening moet worden gehouden met het in de voorafgaande tijd verdiende commissieloon. De „voorafgaande tijd” is een rekbaar begrip. Wat moet hier b.v. onder worden verstaan als de betrokken agent reeds 10 jaar werkzaam is? Is het niet verstandiger en meer in overeenstemming met de huidige wetgeving om de „voorafgaande tijd” te vervangen door de woorden „de twaalf voorafgaande maanden”? Deze zelfde opmerking geldt voor het 1ste lid van *artikel 74n*, waar ook de woorden „de voorafgaande tijd” worden gebezigd.

Artikel 74m. In de commissie zou men willen pleiten voor een laten vervallen van het zevende lid van artikel 1639w Burgerlijk Wetboek.

Men was het gaarne eens met de toelichting op de modelwet, dat men moet kunnen beschikken in deze kwestie over een versnelde procedure, zodat een uitspraak op korte termijn kan vallen, doch dit neemt niet weg dat men overwegend bezwaar had tegen een continuering van de ook thans bestaande situatie dat hoger beroep wordt uitgesloten. Een versnelde eigen procedure en een daarmee samenhangende snelle uitspraak dienen niet de rechtszekerheid aan te tasten en door het vervallen van hoger beroep geschiedt zulks wel zoals uit diverse voorbeelden uit de praktijk kan worden aangetoond.

Bestaat er bezwaar tegen om de verwijzing naar artikel 1639w Burgerlijk Wetboek te vervangen door een vermelding van de tekst van de daar bedoelde leden? Het komt de leesbaarheid van het geheel ten goede.

Artikel 74n. Wat is de betekenis van het tweede lid, nu lid één gebiedt rekening te houden met alle ter zake dienende omstandigheden?

Artikel 74o. Wil de minister motiveren, waarom de door de agent aan het bedrijf van de principaal toegevoegde waarde alleen voor vergoeding in aanmerking komt, als deze „aanmerkelijk” is geweest? De toevoeging kan in een groot bedrijf met een flink aantal agenten nauwelijks „aanmerkelijk” zijn. Of is de verhouding alleen van belang binnen zijn rayon? Voorshands is dat niet in de tekst te lezen. Is er niet een zekere tegenspraak gelegen in deze bepaling en die van het tweede lid, die de aanspraak beperkt tot één jaar provisie?

Is het juist, dat de meest recente wetgeving op dit gebied – de Franse – de beperking van het tweede lid niet kent en dat de ervaring daarmee niettemin bevredigend is?

Artikel 74p. Zouden de woorden „schriftelijk is vastgesteld” in de derde regel van het 1e lid kunnen worden uitgelegd in die zin dat ook eenzijdige schriftelijke bevestiging daaronder valt, hetgeen niet de bedoeling is. Verdient het niet de voorkeur deze woorden te vervangen door „bij schriftelijke overeenkomst is aangegaan”?

Is er voorts geen aanleiding om de rechten uit een concurrentiebeding ook niet te erkennen, als de vergoeding van artikel 74o niet verschuldigd is geworden, nu die vergoeding immers is gebaseerd op de door de agent toegevoegde klantenkring, ter bescherming waarvan een concurrentiebeding onder meer strekt?

Ten slotte zou men, aansluitend bij de Belgische en Luxemburgsche wetgeving, ervoor willen pleiten aan dit artikel een alinea toe te voegen, luidende ongeveer als volgt: „een zodanig beding heeft geen gevolg, indien het commissieloon over de 12 voorafgaande maanden het bedrag van f 15 000,- niet overschrijdt.”

Is de bepaling sub c van het tweede lid niet beperkter dan de bedoeling is en moet hier niet liever gelezen worden: . . . . .

omstandigheden, die redelijkerwijs voor rekening van de principaal komen (zie ook de toelichting tot artikel 17 modelwet, pagina 26, 1e alinea)?

Hetzelfde geldt voor artikel 74l, lid 3.

Artikel 74q. Nu artikel 18 van de Modelwet verwijst naar artikel 13 (is in het ontwerp artikel 74l), rijst de vraag of dan ook hier artikel 74l niet moet genoemd worden in plaats van het in artikel 18 niet genoemde artikel 74h (artikel 9 van de Modelwet).

Artikel II. Is het terwille van de leesbaarheid niet beter om een aangepaste tekst van de artikelen 40 en 239 Faillissementswet op te nemen?

Artikel III. Wil de minister mededelen, welke overgangsregeling met betrekking tot de in artikel 74o bedoelde vergoeding is getroffen bij de invoering van de wettelijke regeling als hier bedoeld in Zwitserland, West-Duitsland, Oostenrijk en Frankrijk, alsmede wat in dit opzicht in het in België aanhangige ontwerp is voorgesteld?

Aldus vastgesteld 17 maart 1971.

WTEWAALL VAN STOETWEGEN
 VAN DEN HEUVEL
 KOLFSCHOTEN
 VAN DEN BERGH
 BOERTIEN
 BOOT
 I. A. DIEPENHORST
 WIEBENGA
 VAN SCHAIK
 KRONENBURG
 RIETKERK
 GOUDSMIT
 GEURTSSEN
 ROETHOF
 STEMERDINK.